

provoca la luxúria, que ella assegura a les dones l'amor dels homes, que ella dóna la gràcia, la confiança i la eloqüència”.

La *pedra de gripau*, dita encara *borax* o *batraquita* o *garatrunya*, era recomenada contra els tumors i les picades d'animals verinosos. “Es una dita vulgar—escriu Bocci de Boodt—que elles són llençades enfora pels vells gripaus; enc que els altres estimen que n'és el crani. Em recorda de quan era infant, d'haver agafat un gripau vell i d'haver-lo posat damunt d'un drap vermell, a fi de poder veure aquesta pedra (car es diu que no la llença si no està damunt un drap vermell); però, després d'haver-me estat tota la nit en observació, el gripau no llençà res, i després de tot aquest temps he cregut que tot el que es conta de la pedra del gripau i del seu origen, són falòrnies”. El qual no impideix al nostre autor de remarcar que hom la dóna per bona per treure els antics dolors de ronyons i per prevenir la formació de pedres.

* * *

L'ús mèdic de les pedres precioses es remunta a la més remota antigüetat. El papyrus Ebers recomana el llapislàsuli en les afeccions oculars i l'hematita contra les hemorràgies i les inflamacions. El *Metropolitan Museum of Art* de Nova York, posseeix una pedra calcària dalan: de quinze segles abans de la nostra era, i la inscripció de la qual, en escriptura cursiva, dóna receptes per preparar remeis amb ajut de les pedres. Quan Plini escrigué les seves obres, la major part de gemmes conegudes eren emprades en medicina i, sens dubte, des de feia molt temps. Potser ja ales-

hores, hom començava a desconfiar de les virtuts miraculoses que se'ls atribuïa. Plini, en diferents paratges dels seus escrits, deixa entreveure el seu escepticisme respecte de les pràctiques supersticioses dels qui ell nomena “els màgics”. Els autors de la Edat mitjana són més crèduls que ell, i cada ú, volent anar més endavant que els seus antecessors, augmentava la llista fins que tota pedra esdevingué una panacea universal.

Els remeis, aleshores, són tassats a causa de llur raretat, i el preu i la bellesa de les pedres esdevenen les úniques raons de llurs virtuts medicinals. Apenes si hom pot distingir de la fàrraga de malalties que pretenen guarir, la idea primera que les ha fet entrar en la terapèutica. Aquesta idea no es copça sinó és de la confrontació atenta dels diferents Lapidaris grecs i orientals. Aleshores apareix que el simbolisme dels colors no és indiscutiblement el *primum movens*. Les pedres roges, com els rubís, el granat, la coralina, la hematita, són remeis perfectament medicats contra les hemorràgies de tota mena i en les malalties inflamatòries. Les pedres grogues són sobiranes per la cura dels desordres biliaris i en les afeccions del fetge. Les pedres verdes, com l'esmeralda, guarixen les malalties dels ulls per raó de la impressió reposant que dóna el color verd a la vista. El safir, el llapislàsuli i les altres pedres el matís de les quals s'apropa al blau cel, tenen una acció tònica. Totes aquestes nocions primeres, l'origen de les quals s'atèn al vell principi *similia similibus curantur*, es retroben en els autors de la Edat mitja i del Renaixement, però hi són submergides per l'aportació incessant de les supersticions populars.

Aquest número ha passat per la censura governativa
